

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

RELEVANȚA ȘI CALITATEA FORMĂRII
UNIVERSITARE: COMPETENȚE
PENTRU PREZENT ȘI VIITOR

consacrată celor 70 de ani de la fondarea universității bălțene

secțiunea: PALETELE TEMPORALE ALE BIBLIOTECII UNIVERSITARE

Bălți, 23 octombrie 2015

1945 2015

CARTEA ELECTRONICĂ ÎN PERCEPEREA UNIVERSITARILOR BĂLȚENI: STUDIU DE CAZ

Ala LÎȘÎ, bibliotecar principal,
Serviciul Comunicarea colecțiilor, BȘ USARB
ala.lisii97biblioteca@gmail.com

„Cărțile sînt cărăușii civilizației. Fără cărți, istoria e mută, literatura nu are glas, știința paralizată, iar gîndirea și meditația suspendate.”

(Barbara TUCHMAN)

- Biblioteca secolului XXI rămîne a fi o structură valoroasă care prin serviciile și resursele pe care le oferă, creează oportunități de informare, formare, educație, care susține procesele de studiu și cercetare, devenind un instrument de bază în societatea cunoașterii.
- **Cărtea electronică** sau **e-book-ul** (termenul provine din limba engleză *electronic book*, *e-book*, *eBook*), mai este numită și *cartea viitorului*, deoarece o informație de capacitate foarte mare poate fi stocată și transportată ușor, oferind utilizatorului posibilitatea de a deschide cartea oriunde și oricînd, utilizînd un dispozitiv special.

- Conform standardului SM ISO 2789 (2015) *Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă*, **cartea electronică** este definită ca „document electronic ce nu poartă un număr de serie standard, licențiat sau nu, în care textul ocupă un loc preponderent și care poate fi considerat ca echivalent al cărții tipărite (monografie).”
- *Cartea electronică* are un conținut sub forma unor fișiere în diferite formate: PDF, HTML, XML, Ventura, QuarkXPress, etc.
- Informația sau cartea electronică poate fi stocată pe CD ROM, dischetă sau alt mediu de stocare sau se transmite prin Internet.

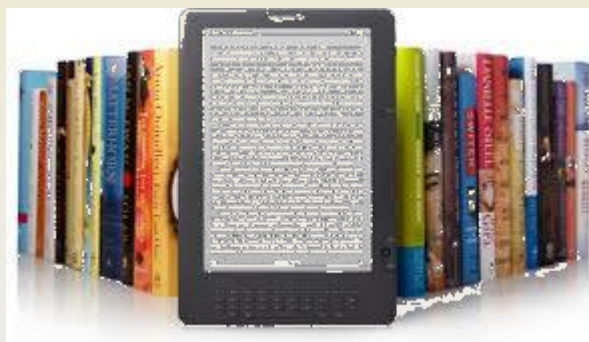
Avantajele cărților electronice:

- Oferă toate privilegiile cărții tipărite: au pagini, text, figuri, sînt portabile;
- Pot fi obținute gratuit on-line sau la un preț mult mai redus decît cartea tipărită. Pot fi cumpărate și la o librărie, ca orice altă carte (ca soft);
- Dispozitivul pe care se stochează cartea electronică (e-reader) nu afectează vederea, deoarece luminozitatea ecranului nu este puternică;
- Informația poate fi obținută fără părăsirea biroului, ceea ce contribuie la reducerea distanței între consumatorul de informație și producător;

- O bibliotecă de cărți digitale ocupă mult mai puțin spațiu, înmagazinând cărțile într-un singur dispozitiv mic ce încapă în palmă, fiind ideală pentru călătorii. Pe un e-reader se pot încărca pînă la 3000 de cărți.
- Nu sînt cheltuieli pentru împachetare, transport, nu se utilizează personal pentru aceste activități;
- Nu mai este nevoie de control de calitate pentru fiecare exemplar livrat, astfel încît cheltuielile de producție sînt reduse considerabil, ceea ce face ca o carte electronică să fie mult mai ieftină decît una tipărită.

Dezavantaje ale cărților electronice:

- În eBook-uri nu poți face însemnări;
- Bateria dispozitivului se poate descărca exact atunci când ai timp pentru lectură;
- Dacă e-Reader-ul se defectează, se pot pierde cărțile înmagazinate;
- Într-o carte electronică nu poți lăsa autograf;
- Cărțile electronice nu le poți face cadou.

- În luna octombrie 2015 în Biblioteca Ştiinţifică USARB a fost aplicat chestionarul ***Cartea electronică în perceperea universitarilor bălţeni*** prin care ne-am dorit să studiem preferinţele universitarilor bălţeni referitor la *cartea electronică (digitală) şi cartea tipărită*, să aflăm dacă cunosc şi utilizează produsele electronice oferite de BŞ USARB.

Scopul sondajului:

- de a studia şi determina ce resurse electronice oferite de BŞ USARB cunosc utilizatorii chestionaţi;
- care sînt interesele lor de lectură, pe ce dispozitive lecturează cărţile electronice;
- care este formatul preferat de studiu, cercetare şi lectură.

Obiectivele și sarcinile sondajului:

- analiza intereselor universitarilor bălțeni în privința lecturii cărților electronice;
- identificarea dispozitivelor utilizate de către universitarii bălțeni pentru lecturarea cărților electronice;
- determinarea divertismentului de resurse electronice oferite de BȘ USARB cunoscute și utilizate de utilizatorii Bibliotecii;
- constatarea cu care format (tradițional sau electronic) a documentelor preferă să lucreze, studieze, lectureze utilizatorul nostru.

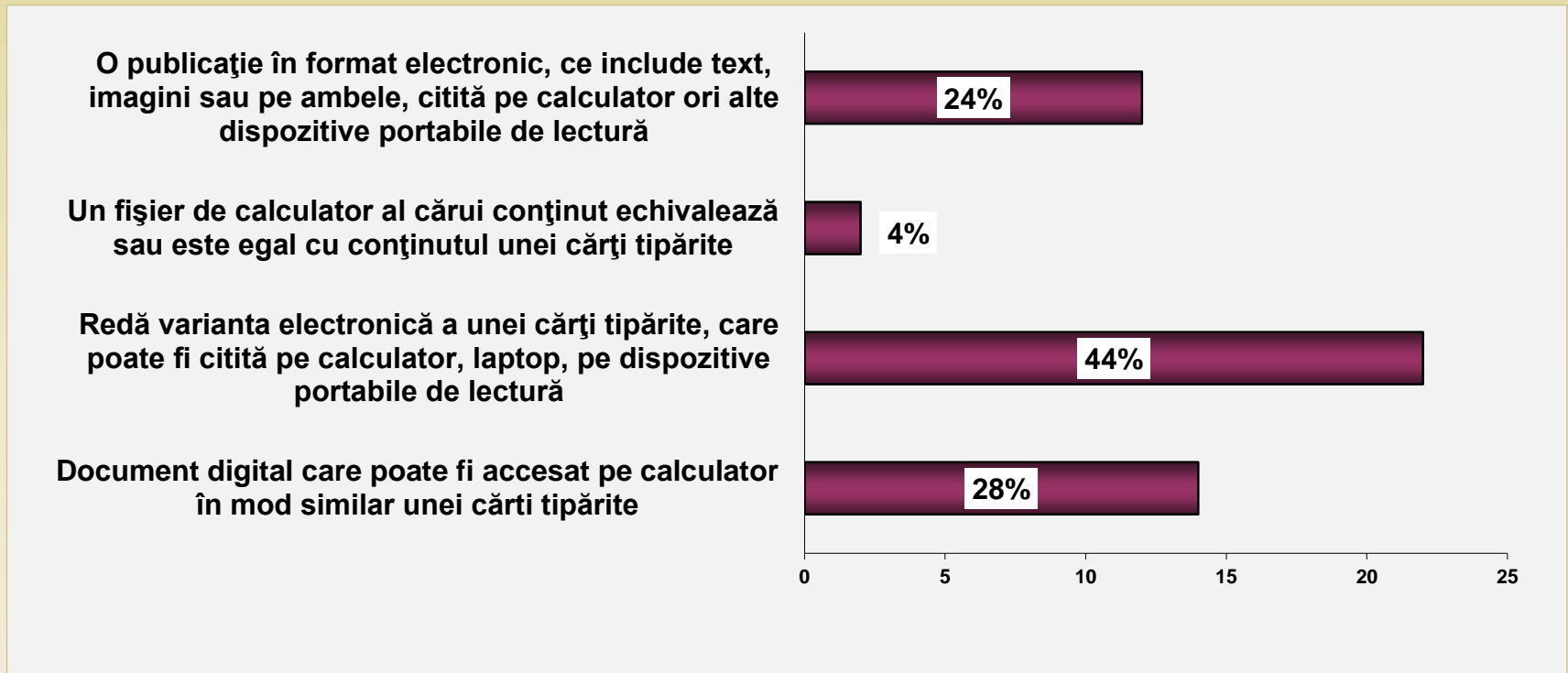
Mărimea eșantionului cercetat:

- 100 de subiecți de diferite categorii: studenți secția zi – 78%, masteranzi – 14%, doctoranzi – 2%, cadre didactice – 6%;
- diferiți ani de studiu: anul I – 4%, anul II – 48%, anul III – 41%, anul IV – 7%.
- 4 facultăți a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți: Drept și Științe Sociale – 14%, Științe ale Educației Pedagogie și Arte – 30%, Științe Reale, Economice și ale Mediului – 16%, Litere – 40%.

Metoda: Ancheta cu ajutorul chestionarului.

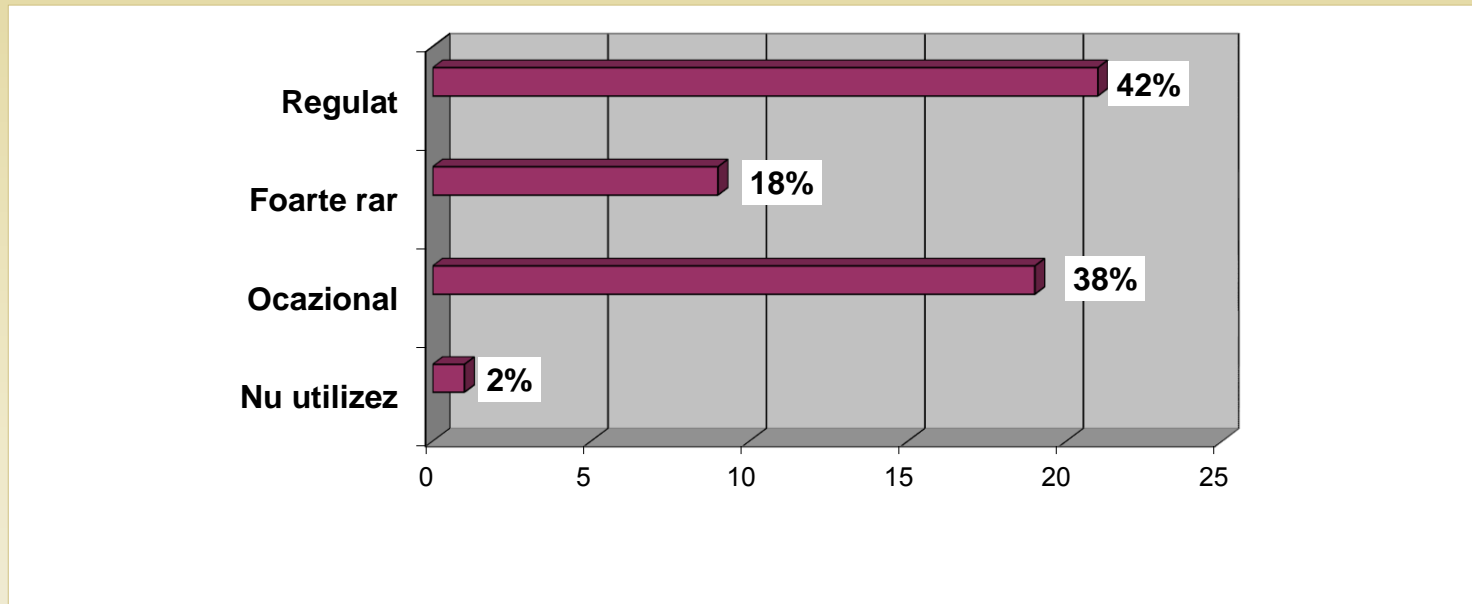
Instrumente: Chestionarul care a inclus 10 întrebări, 4 întrebări de tip semiînchise și 6 întrebări închise.

1. Care dintre caracteristicile de mai jos reflectă așteptările dvs în legătură cu cartea electronică (e-book)?

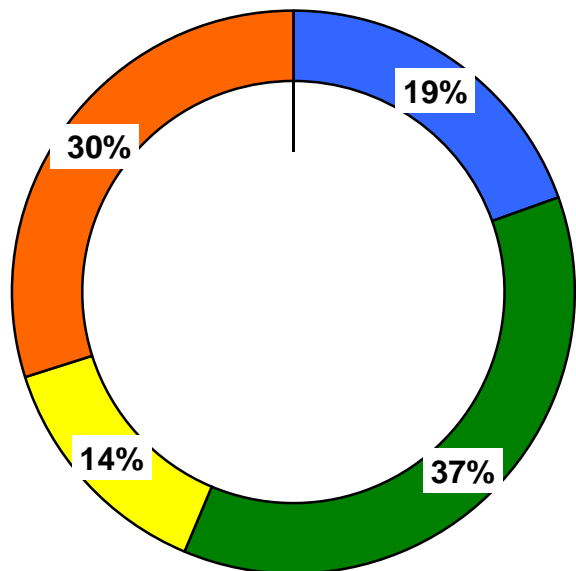
- ***Cartea electronică este percepută ca un document digital sau electronic, care redă varianta electronică a unei cărți tipărite și se citește pe calculator, laptop sau pe alte dispozitive portabile de lectură.***

2. Cît de des utilizați formatul electronic al documentelor (cărți, monografii, dicționare, enciclopedii etc.)?

- 42% din respondenți utilizează formatul electronic regulat,
- 38% din utilizatorii chestionați utilizează formatul digital ocazional.
- Tendința de utilizare tot mai activă a documentelor în format virtual de către utilizatorii/cercetătorii bălțeni demonstrează încă odată importanța materialelor cu conținut digital pentru studiu și cercetare.

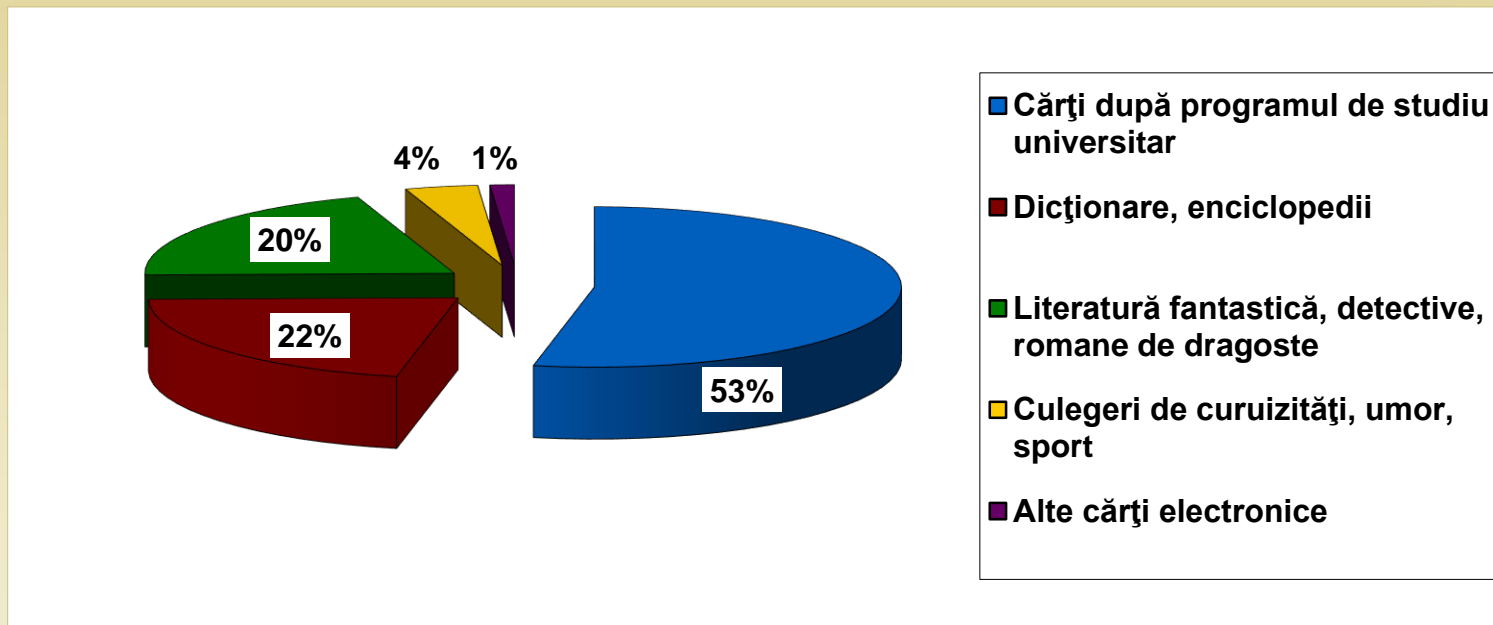
3. Ce resurse electronice oferite de Biblioteca Științifică USARB cunoașteți și utilizați?

- Baze de date (EBSCO, EU Bookshop, SpringerLink, DOAJ, Polpred, Credo ș.a.)
- Biblioteca digitală
- E-resurse
- ORA USARB - Repozitoriul Instituțional

- Cel mai des utilizatorii Bibliotecii accesează *Biblioteca digitală* (37%) și *ORA USARB – Repozitoriul Instituțional* (30%).
- Respondenții au menționat că pe lângă Biblioteca digitală, ORA USARB, Baze de date și E-resurse, mai accesează *Catalogul electronic și pagina web* a Bibliotecii (<http://libruniv.usarb.md/>)

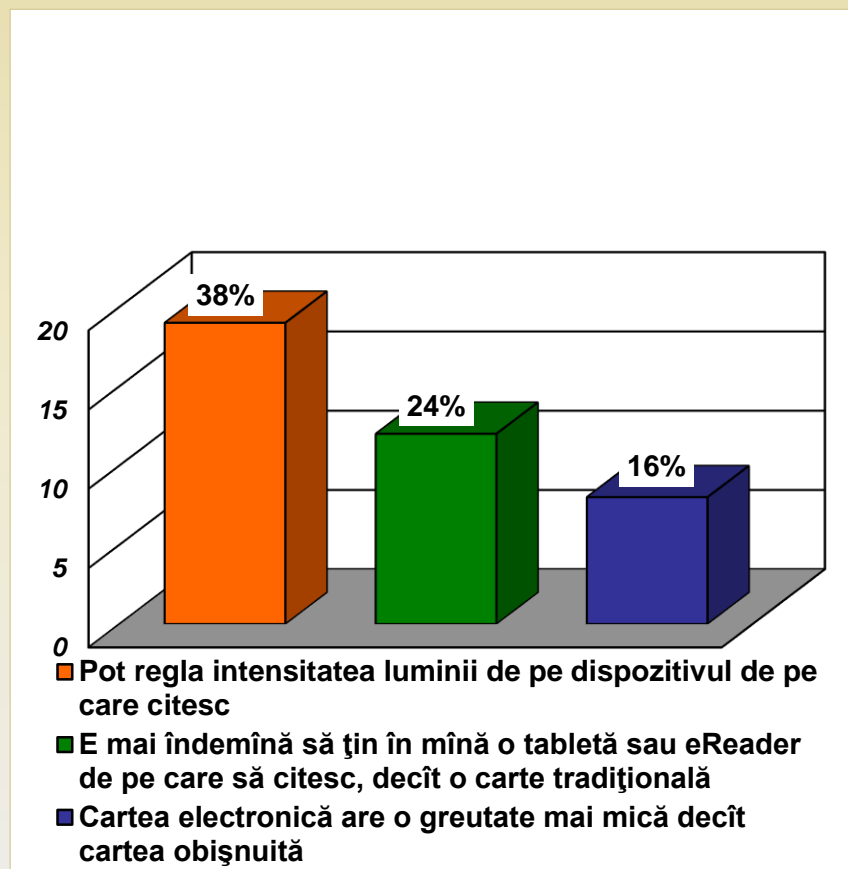
4. Care sînt interesele dumneavoastră de lectură?

- 53% preferă lectura cărților electronice după programul de studiu universitar.
- 22% consultă dicționarele și enciclopediile digitale.
- 20% lecturează literatură fantastică, detective, romane de dragoste expuse în mediul virtual.

5. Prefer să citesc materialele didactice / științifice / beletristice în format electronic decât tipărit pentru că:

- 38% din respondenți au argumentat că preferă lectura cărților electronice pentru că au posibilitatea de a regla intensitatea luminii de pe dispozitivul de pe care citesc.
- 24% preferă să citească cărți electronice pentru că e mai comod să țină în mână o tabletă sau eReader, decât o carte tradițională.

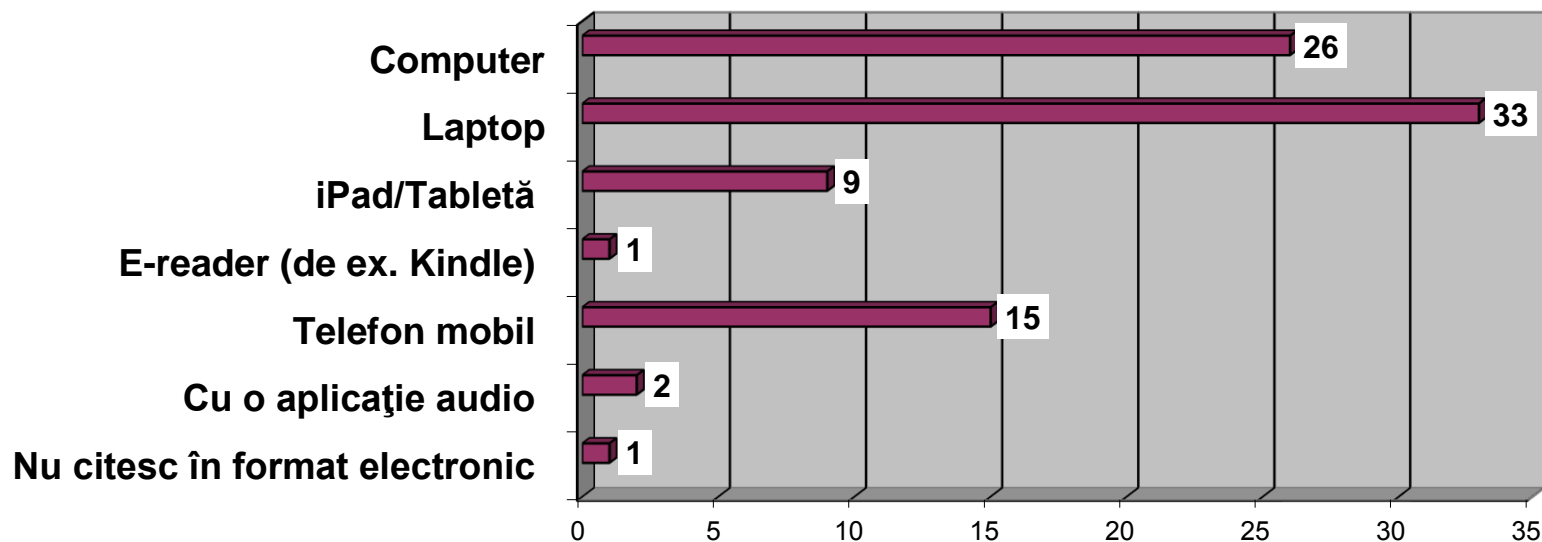

Sugestii din partea respondenților:

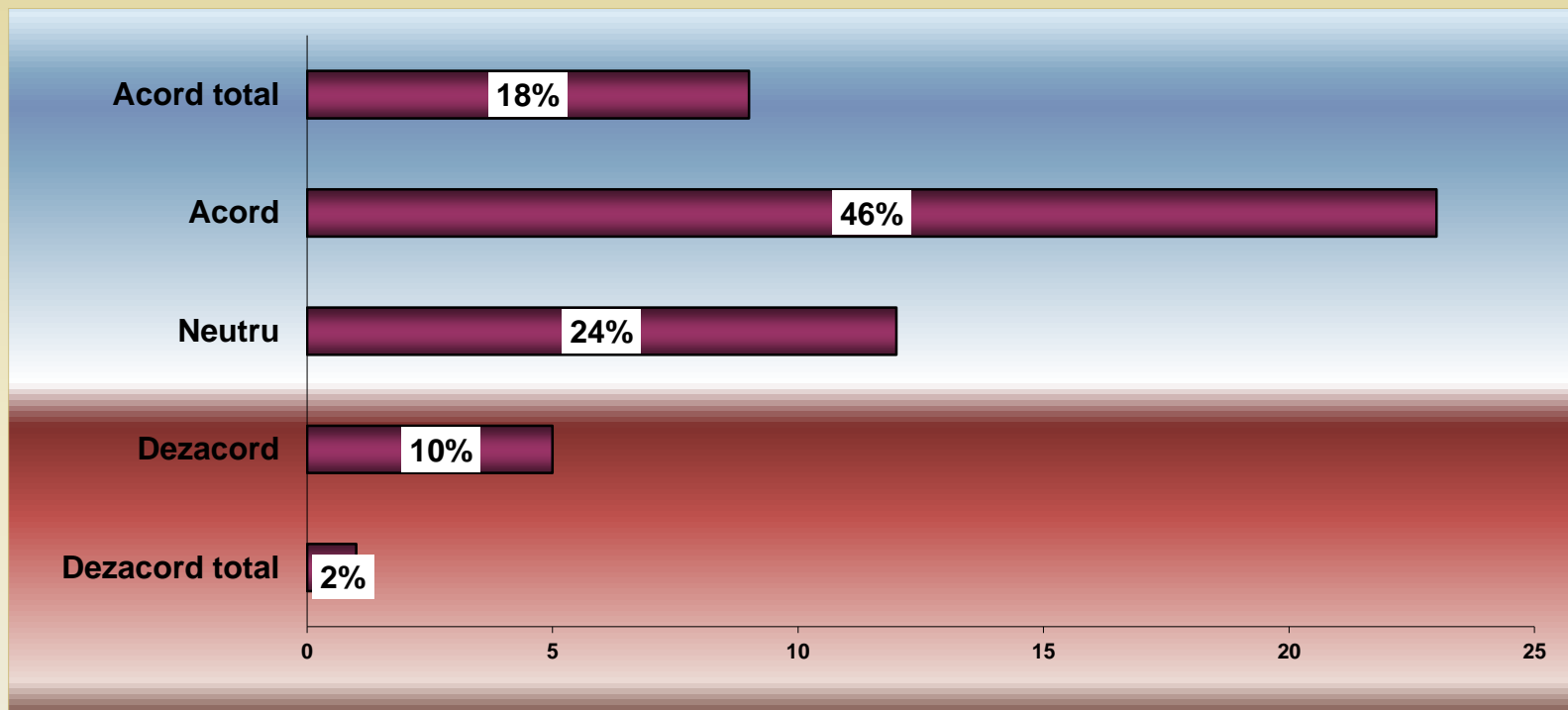
- „Eu prefer lectura cărților online dar mai mult cred în cartea tipărită pe care o țin în mână.”
- „Îl pot lua orișunde cu mine.”
- „Pot citi e-book-ul fără lumina camerei în timpul nopții.”
- „Sigur că e mai plăcut să ții în mână o carte tradițională dar nu prea avem timp.”
- „Sînt accesibile, neexistînd posibilitatea de a le procura sau găsi în format tipărit.”
- „Pot lectura în transport.”
- „Mai ușor găsești o carte în format electronic decît tipărit.”
- „Prefer să citesc o carte tipărită.”
- „Deoarece e mult mai comod, le pot citi în orice moment și oriunde.”

6. Numiți dispozitivele de pe care lecturați cărțile electronice:

- Cele mai des utilizate dispozitive pentru a citi cărți electronice sînt laptopul, computerul și telefonul mobil.
- Mai puțini utilizatori citesc cu ajutorul iPad-ului sau Tabletei și e-Reader-ului (dispozitiv creat special pentru lecturarea cărților electronice).

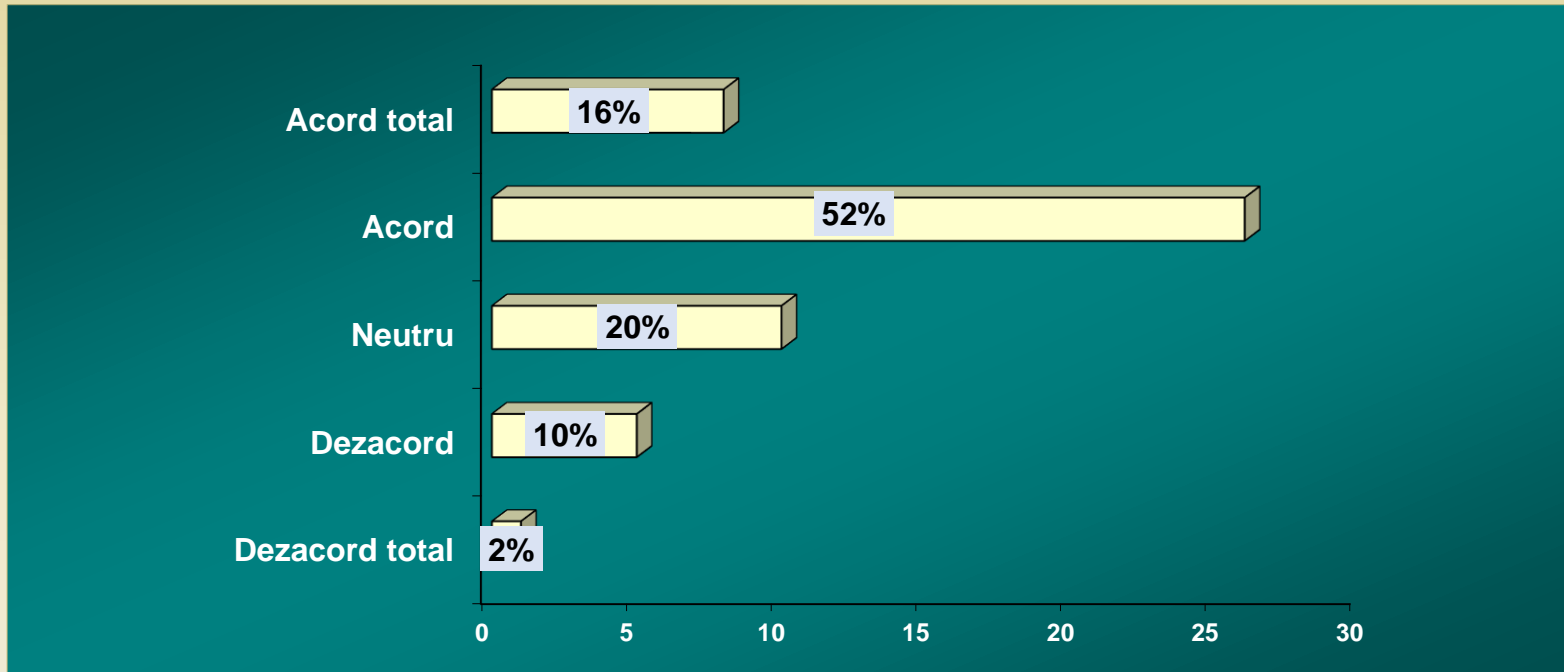

7. Este mai ușor să lucrez cu resursele în format tradițional, decît în format electronic:

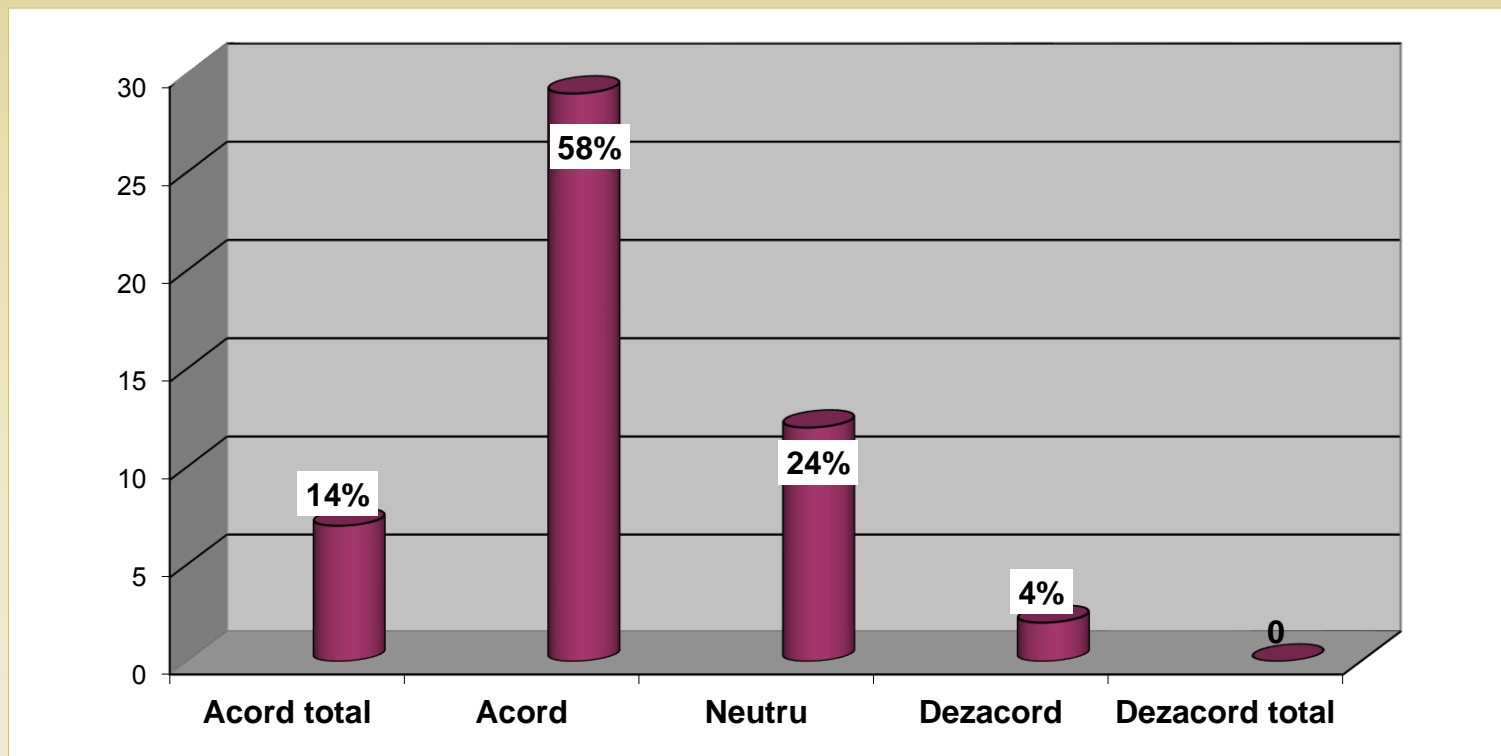
Universitarii bălțeni consultă cu interes materiale în formatul digital, însă în procesul de studiu și cercetare la 46% din respondenți le este mai ușor să lucreze cu resurse tradiționale.

8. Cercetarea și lectura serioasă este mai ușoară, utilizând formatul tipărit:

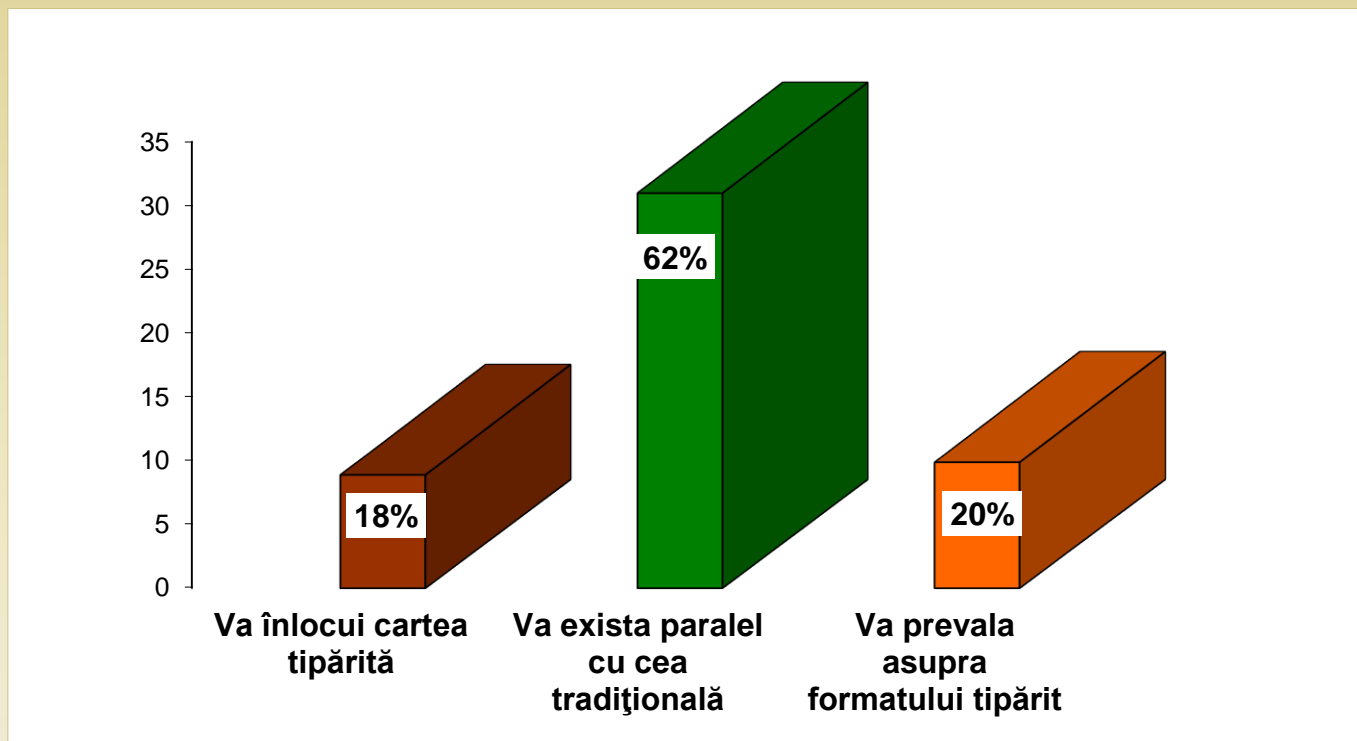
- Argumentele sînt în folosul cărții tradiționale și în cazul cercetării și lecturii serioase, unde 52% din utilizatori confirmă această afirmație, iar 16% sînt în accord total.
- Opinia unui respondent: „*Faci însemnări pe margini.*”

9. Căutarea și exploatarea referințelor este mai ușoară în format digital:

- Cu toate că cercetarea și lectura serioasă este de preferință în format tradițional, căutarea și exploatarea surselor de referință este mai ușoară în formatul digital (de acord - 58% de chestionați și 14% - acord total).

10. Care va fi locul cărții electronice în viitorii cinci-zece ani?

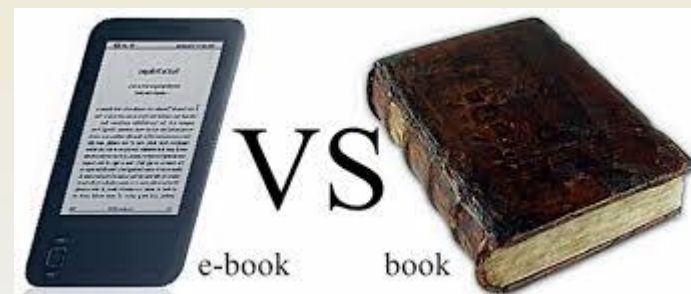
- 62% din respondenți au menționat că „cartea electronică va exista paralel cu cea tradițională”.
- 20% din utilizatori presupun, că „cartea electronică va prevala asupra formatului tipărit”.
- 18% presupun că „cartea electronică va înlocui cartea tipărită”.

- Utilizatorii bălțeni optează pentru mărirea numărului de documente digitale, dar totodată consideră că cărțile tipărite sînt importante în procesul de studiu și cercetare științifică.

Cărțile tradiționale cu siguranță nu vor dispărea din peisaj, datorită **avantajelor**:

- paginile cărților au un miros care crește apetitul pentru citit;
- prezența palpabilă a paginii;
- nu deranjează ochii, cum o face formatul digital;
- sînt ușor de obținut;
- nu au nevoie de energie electrică pentru a funcționa.

- Bibliotecile universitare oferă accesul nelimitat la resursele informaționale, promovînd valorile naționale și universale pentru întreaga societate.
- Cărțile reprezintă o parte integrantă a istoriei umanității, un fenomen cultural aparte, iar valorile culturale pe care le avem astăzi în posesie se sprijină pe munca generațiilor trecute, a formelor tangibile care sînt difuzate sub forma electronică.
- Viitorul cărții electronice este greu de prezis și nu trebuie percepută ca un simplu suport de reproducere a unei reprezentări familiare a cărții tradiționale, ci mai degrabă ca un instrument util ce deschide calea spre noi practici de lectură, la îndemîna tuturor și, mai ales, o „poartă de trecere” către cultură, către cunoaștere.

Referințe bibliografice:

- BANCIU, Doina. Cartea electronică. In: *Informatizarea bibliotecilor – Concepte și practici*. București, 2001, pp.111-114, <file:///F:/Ala/Biblioteka/2015%20chisinau/sesiune%20mai/cobilean/informatizarea%2520bibliotecilor.pdf>
- ERICH, Agnes. Servicii și produse oferite de către biblioteca hibrid. In: *Biblioteca*. 2006, nr. 11-12, pp. 326-327. ISSN 1220-3386.
- Evoluția cărților. [on-line] [citat 19.10.2015]. Disponibil: <http://articole.w7.ro/cumparaturi/carti/evolutia-cartiilor>
- OSOIANU, Vera. Tendințe și priorități în activitatea bibliotecilor publice. In: *Bibliopolis*, Vol. 47 (2013), nr.1. (serie nouă). [on-line] [citat 10.10.2015]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2219>
- STOICA, Ion. Informație și Cultură : Sinteze, reflecții, atitudini. București : Ed. Tehnică, 1997. p.78. ISBN 973-31-1097-3.
- АМБРОСОВА, Е.Е. Дихотомические вопросы: логика и рациональность использования при построении анкеты. In: *Социологические исследования*. 2013, nr. 11(355), pp. 25-29. ISSN 0132-1625.

MULŢUMESC!